

Sygn. akt V KK 380/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jarosław Matras

Protokolant Barbara Kobrzyńska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika,

w sprawie **J. P. i L. C.**

oskarżonych z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 stycznia 2016 r.,

kasacji, wniesionych na niekorzyść w stosunku do oskarżonych przez prokuratora,

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 30 czerwca 2015 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 4 grudnia 2014 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w zakresie zawartego w pkt I orzeczenia o zmianie wyroku Sądu Rejonowego przez uniewinnienie J. P. i L. C. od popełnienia czynów kwalifikowanych z art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości i przekazuje sprawę w tej części Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

J. P. i L. C. zostali oskarżeni o popełnienie przestępstw z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, polegających na tym, że działając wbrew przepisom tej ustawy, jako prezesi „W.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., będąc zobowiązanymi do poddania badaniu przez biegłego rewidenta, a następnie do złożenia w terminie do 15 lipca każdego kolejnego roku w Sądzie Rejonowym w XIII Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego rocznego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności tej spółki, nie złożyli tych sprawozdań.

W akcie oskarżenia zarzucono J. P. popełnienie dwóch tak opisanych czynów odnoszących się do niewypełnienia wskazanego wyżej obowiązku w latach 2010 i 2011, a L. C. popełnienie dwóch analogicznych czynów związanych z niezłożeniem sprawozdań w latach 2012 i 2013, a więc w okresie, w którym każde z nich kolejno pełniło funkcję prezesa spółki „W”.

Po rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy wyrokiem z 4 grudnia 2014 r., , na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. umorzył warunkowo postępowanie karne prowadzone przeciwko J. P. (także o dwa inne czyny z art. 79 pkt 2 tej samej ustawy) na okres 2 lat próby, a L. C. uznał za winnego popełnienia zarzuconych mu dwóch czynów i na podstawie art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2013 r., poz. 1203 ze zm. – w dalszym tekście u.r.) wymierzył mu za każdy z nich kary grzywny w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł każda. Skazał nadto L. C. za dwa inne zarzucone mu w akcie oskarżenia czyny kwalifikowane z art. 79 pkt 2 u. r. na kary grzywny po 50 stawek dziennych – po 10 zł każda. Na podstawie art. 85 k.k. Sąd Rejonowy wymierzył mu łączną karę grzywny w wysokości 100 stawek po 10 zł każda.

Obrońca obojga oskarżonych wniósł apelację od tego wyroku. Podniósł zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegający na uznaniu, iż czyny popełnione przez oskarżonych cechowała umyślność z zamiarem ewentualnym, podczas gdy prawidłowa kwalifikacja winna prowadzić do uznania, że czyny zostały popełnione nieumyślnie. Skarżący wnosił o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonych od popełnienia zarzuconych im czynów.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy wyrokiem z 30 czerwca 2015 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oboje oskarżonych od popełnienia zarzuconych im czynów kwalifikowanych z art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości.

W kasacji od prawomocnego wyroku wniesionej na niekorzyść w zakresie uniewinniającym oskarżonych Prokurator Okręgowy zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, mające istotny wpływ na jego treść, tj. art. 79 pkt 4 w zw. z art. 69 ust. 1 u.r. przez ich błędną wykładnię sprowadzającą się do przyjęcia, że prezes spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który w ustawowym terminie nie złożył we właściwym rejestrze rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności spółki nie wypełnia znamion czynu opisanego w art. 79 pkt 4 u. r., jeżeli nie był ustawowo zobowiązany do poddania sprawozdania finansowego badaniom biegłego rewidenta, podczas gdy z art. 69 ust. 1 tejże ustawy wynika, że obowiązek złożenia we właściwym rejestrze sądowym sprawozdania finansowego, a także sprawozdania z działalności spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest niezależny od tego, czy istnieje obowiązek uzyskania opinii rewidenta, czy nie, w konsekwencji czego doszło do niezasadnego uniewinnienia obojga oskarżonych. W konkluzji Prokurator Okręgowy wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzut kasacji jest zasadny. W jego uzasadnieniu skarżący trafnie zauważył, że dokonując zmiany wyroku i uniewinniając oskarżonych od popełnienia czynów z art. 79 pkt 4 u.r., Sąd Okręgowy kierował się tym tylko, że na oskarżonych nie ciążył obowiązek poddawania badaniu rocznych sprawozdań finansowych przez biegłego rewidenta. Sąd ten uznał, że skoro nie było podstaw do zarzucenia oskarżonemu zaniechania tej konkretnej czynności, to tym samym czyny oskarżonych nie wypełniły znamion występku określonego w art. 79 pkt 4 u.r.

Stanowisko Sądu odwoławczego byłoby trafne wtedy, gdyby niepoddanie rocznych sprawozdań finansowych badaniu przez biegłego rewidenta, stanowiło warunek odpowiedzialności karnej za występki z art. 79 pkt 4 u.r. Przepis ten stanowi, że kto wbrew przepisom ustawy nie składa **sprawozdania finansowego**,

skonsolidowanego sprawozdania finansowego, **sprawozdania z działalności**, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej we właściwym rejestrze sądowym – podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności (podkreślenia SN). Brzmienie przepisu *in principio* wskazuje, że zawarta w nim norma sankcjonowana ma charakter blankietowy w zakresie zawartym w sformułowaniu „wbrew przepisom ustawy”, odsyłającym do innych unormowań, w których określa się w jakich warunkach podmiot typu przestępstwa jest zobowiązany do złożenia wymienionych sprawozdań. Kwestie te reguluje art. 69 u. r. Nakazuje się w nim wszystkim kierownikom jednostek objętych normowaniem ustawy składanie w rejestrze sądowym rocznego sprawozdania finansowego, a kierownikom spółek kapitałowych, do których należą spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, także sprawozdań z działalności jednostki. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 6 u.r. kierownikiem jednostki funkcjonującej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest prezes zarządu. Oznacza to w realiach sprawy, że oskarżeni byli adresatami obowiązku określonego art. 69 u.r., a więc potencjalnie pozostawali w kręgu podmiotów występkę określonego w art. 79 ust. 4 u.r.

Należy podkreślić, dzielając wywód autora kasacji, że powinność składania sprawozdania finansowego nie zawsze wiąże się z koniecznością uprzedniego poddania ich badaniu przez biegłego rewidenta. Dotyczy to tylko osób kierujących jednostkami wymienionymi w art. 64 u.r. Nie ma wśród nich prezesów spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (T. Cebrowska, [w:] Ustawa o rachunkowości. Komentarz pod red. T. Kiziukiewicz, Warszawa 2011, s. 692-693). Stąd też niepoddanie rocznego sprawozdania finansowego badaniu przez biegłego rewidenta jest okolicznością nieistotną z punktu widzenia przesłanek pociągnięcia do odpowiedzialności karnej osoby kierującej spółką z ograniczoną odpowiedzialnością za niezłożenie sprawozdania finansowego w rejestrze sądowym. Zamieszczenie w zarzutach aktu oskarżenia sformułowań, jakoby oskarżeni dopuścili się zarzucanych im przestępstw, będąc zobowiązanymi do poddania sprawozdań badaniu przez biegłego rewidenta rozmijało się ze stanem prawnym, który ich obowiązywał. Wobec tego samo trafne stwierdzenie przez Sąd

odwoławczy, że oskarżeni nie należą do kręgu podmiotów zobowiązanych do poddania sprawozdań finansowych badaniu przez biegłego rewidenta nie było wystarczające do uwolnienia ich od odpowiedzialności karnej z art. 79 pkt 4 u.r. w sytuacji, gdy bezspornie ustalono, iż nie wykonali obowiązku, o którym mowa w tym przepisie, gdyż nie złożyli sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki w kolejnych latach kalendarzowych. Zaniechania te wypełniały w całości znamiona strony przedmiotowej zarzuczonego im przestępstwa.

W uzasadnieniu kasacji skarżący trafnie zauważył, że rozdzielne unormowanie obowiązków złożenia sprawozdania finansowego i opinii biegłego rewidenta znajduje potwierdzenie także w przepisach ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U., 2015.1142). W art. 40 tej ustawy systematyzuje się te powinności w odrębnych punktach 2 i 3, przy czym w pkt 3 nakazuje się wpisanie do rejestru wzmianki o złożeniu opinii biegłego rewidenta, jeżeli sprawozdanie podlegało obowiązkowi badania przez biegłego na podstawie przepisów ustawy o rachunkowości. Tak więc i z tych uregulowań wynika, że obowiązek złożenia sprawozdania finansowego jest niezależny od obowiązku poddania go opinii biegłego rewidenta.

W konkluzji należy potwierdzić zasadność zarzutu kasacji wytykającego, że przy wydaniu prawomocnego wyroku przez Sąd odwoławczy doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego, tj. art. 79 pkt 4 u.r. przez jego błędną wykładnię. Przejawiło się ono w błędnym interpretowaniu tego przepisu przez przyjęcie, że niezłożenie w rejestrze sądowym sprawozdania finansowego wypełnia znamię strony przedmiotowej typizowanego w wymienionym przepisie przestępstwa wtedy tylko, gdy kierownik jednostki (w tym wypadku prezes spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) miał obowiązek poddania sprawozdania badaniu przez biegłego rewidenta. Wykazano wyżej, że obowiązek złożenia sprawozdania finansowego w rejestrze sądowym jest niezależny od tego, czy podlegało ono uprzedniemu badaniu przez biegłego rewidenta.

Z wszystkich tych względów, w uwzględnieniu wniosku kasacji Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu drugiej instancji w części uniewinniającej oskarżonych od popełnienia występku z art. 79 pkt 4 u.r. i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania w drugiej instancji. W myśl art. 442 § 3 k.p.k. Sąd

Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu apelacji będzie związany powyższymi zapatrywaniami prawnymi co do wykładni warunków odpowiedzialności za czyn z art. 79 pkt. 4 u.r.

KC